

הנחת תפילין ברחוב!?

Category: שמות, תרומה

כדי לקרב יהודים, איננו מחויבים להיות כפופים להליך מסודר ולפעולה 'לפי הספר'. עלינו לעשות מקדש לבורא, עכשיו!

בשעה שהרבי יצא עם "מבצע תפילין" שעוצרים אנשים ברחוב ומניחים להם תפילין, היו חוגים דתיים רבים שטענו [?] הייתכן? הרי האדם הזה לא נטל ידיים בבוקר ולא אמר "מודה אני" ו"אשר יצר" וכו'. יש סדר: קודם שייטול את ידיו ויאמר ברכות השחר ויכין את עצמו כראוי ואז שיניח תפילין! אבל ככה באמצע הרחוב, ובלי התראות מוקדמות להפשיל שרוול ולהניח תפילין?!

כל אחד שלומד את החומש מגלה שלעיתים התורה לא כותבת את המאורעות בסדר שבו הם התרחשו בפועל, אלא לפעמים התורה מקדימה סיפור אחד למשנהו, אף-על-פי שבפועל הסדר היה הפוך.

לדוגמא: המילים האחרונות בסוף פרשת נח הם: "וימת תרח בחרן", שתרח אבי אברהם מת בחרן. ואז הופכים את הדף וקוראים את פרשת לך לך שפותחת בסיפור שה' אמר לאברהם "לך לך" שיעזוב את ארץ מולדתו חרן וילך לארץ כנען.

אדם שקורא את זה מבין שקודם תרח מת ורק אח"כ אברהם עזב את חרן. אולם בפועל מי שעושה את החשבון של ימי חיי תרח ומשווה את זה עם מה שכתוב בחומש עצמו אודות גילו של אברהם כאשר הוא עזב את חרן [?] יגלה שאברהם עזב את חרן 60 שנה לפני מות תרח! וא"כ נשאלת השאלה: מדוע התורה לא כתבה את סדר המאורעות לפי הסדר הכרונולוגי שלהם?

את השאלה הזאת, למעשה, שואל רש"י: "ולמה הקדים הכתוב מיתתו של תרח ליציאתו של אברם שלא יהא הדבר מפורסם לכל ויאמרו לא קיים אברם את כבוד אביו שהניחו זקן והלך לו, לפיכך קראו הכתוב מת".

רש"י אומר כאן דבר מעניין. אע"פ שאברהם אכן עזב את אביו והלך לארץ כנען והוא עשה זאת בציווי ה', בכל זאת התורה לא רצתה לפרסם את זה. מדוע? כי חיישינן שמא אחרים ישתמשו בזה בתור תירוץ להנהגה שלהם.

כפי שאנו רואים בימינו שאנשים משכנים את ההורים שלהם בבית אבות ועוברים לגור בפלורידה או באריזונה, ככה הם עוד מרגישים נקיפות מצפון. אולם ברגע שהם יקראו בחומש שאברהם אבינו גם עשה כך הם מיד ישתמשו בזה כתירוץ; אם אברהם אבינו [?] הם יאמרו לעצמם [?] שהיה היהודי הראשון ואיש חסד למופת עזב את אביו הזקן והלך לו לארץ אחרת, אני לא צריך להיות יותר טוב ממנו. והם לא ירצו לשמוע את ההסבר שלאברהם היה ציווי מיוחד מאת הקב"ה וזה היה "מקרה חירום". לפיכך הקדימה התורה את מיתתו של תרח לפני יציאתו של אברהם מחרן.

והם הם דברי המדרש "היה אברהם אבינו מפחד ואומר אצא מחרן ויהיו מחללין בי שם שמים ואומרים הניח אביו לעת זקנתו, אמר לו הקב"ה לך ואני פוטרך מכבוד אב ואם, ולא עוד אלא שאני מקדים מיתתו ליציאתך" (בר"ר מה, ז).

עד"ז אנו לומדים לגבי מיתתו של יצחק, בפרשת וישלח אנו קוראים "ויגוע יצחק וימת" (בראשית לה, כט). וזה מופיע לפני הסיפור של מכירת יוסף. רש"י מיד מרגיש בסתירה המוכחת מתוך הכתובים שיצחק חי 12 שנים לאחר מכירת יוסף, וא"כ מדוע התורה מקדימה את מיתתו של יצחק למכירתו של יוסף? כאן מביא רש"י כלל שמתאים לכל התורה כולה, וכך הם דבריו: "אין מוקדם ומאוחר בתורה", התורה לא נכתבה לפי סדר המאורעות בפועל דוקא, ופעמים רבות דבר שקרה מוקדם יותר נכתב רק אחר כך.

למה מקדימים את המאוחר?

את אותו הרעיון אנו מוצאים גם בפרשתנו. פרשיות תרומה ותצוה עוסקות בבניית המשכן "ועשו לי מקדש". הקב"ה מצוה את משה רבינו לבנות משכן, ואח"כ שוב בפרשת ויקהל ופקודי נכתב שמשה אמר זאת לבני ישראל והם אכן בנו משכן.

אבל בין הפרשיות של תרומה-תצוה לבין הפרשיות של ויקהל-פקודי יש את הסיפור של חטא העגל, וכאן יש דיון בין פרשני התורה מתי זה אירע, או יותר נכון מה אירע קודם. האם קודם נצטוו לבנות את המשכן ורק לאחר מכן אירע חטא העגל כפי שזה בסדר הכתובים, או שקודם חטאו בעגל ורק אח"כ צווה הקב"ה לבנות לו משכן.

זה ברור שבפועל בנו את המשכן לאחר חטא העגל; חטא העגל התרחש בשבעה עשר בתמוז והתחילו לבנות את המשכן רק לאחר יום הכיפורים כשמשה ירד מן ההר עם הלוחות השניות, והקימו את המשכן ששה חודשים מאוחר יותר בר"ח ניסן. הוויכוח הוא רק מתי היה הצינוי על בניית המשכן, האם מיד לאחר מתן תורה ולפני חטא העגל או שמא ביום הכיפורים כשהקב"ה אמר למשה סלחתי כדברך ואז צווה לראשונה לבנות עבורו משכן.

רש"י בפרשת כי-תשא אומר "אין מוקדם ומאוחר בתורה מעשה העגל קודם לצינוי מלאכת המשכן ימים רבים" (שמות לא, יח). לפי רש"י ברור הדבר שחטא העגל התרחש לפני הצינוי של בניית המשכן. וא"כ גם כאן נשאלת השאלה מדוע הקדימה התורה את פרשיות תרומה-תצוה לסיפור של חטא העגל?!

תפילה ללא רישום פלילי

פעמים רבות אנשים אומרים לי על מישהו אחר שהוא צריך לבוא לבית הכנסת, הרי הוא מלא עבירות ויש לו סיבות טובות להתפלל ולבקש² או: תבקש מפלוני שייתן צדקה, הלא הוא צריך לשלם על התנהגות מופרעת בחייו! הם סבורים מיהו זה שצריך להתפלל ולבקש? דווקא אחד כזה

ש"חטא ופגם ועבר את הדרך", הוא צריך לעשות מצוות ולהתפלל, אבל אדם רגיל שלא חטא ולא גנב מימיו אינו מחויב להשתדל כ"כ כדי לקיים מצוות, שכן אין לו על מה לכפר²

אילו הציווי על בניית המשכן היה נכתב רק אחרי חטא העגל, אנשים היו מסתכלים על כל העניין של בניית המשכן שהיא כולה נועדה לשם כפרה על חטא העגל, לאחרי שישראל חטאו ועבדו עבודה זרה² עליהם לכפר על חטאם ולבנות משכן לה', וכמו שהמדרש תנחומא אומר: "אמר לו הקב"ה ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, כדי שידעו כל האומות שנתכפר להם מעשה העגל. . יבוא זהב שבמשכן ויכפר על זהב שנעשה בו העגל" (תרומה, ח), דהיינו שבתור 'תשובת המשקל' על כך שתרמו זהב לבניית העגל הם מתקנים עתה ותורמים זהב לבניית בית לה'. לפיכך הקדימה תורה את הציווי של בניית המשכן לחטא העגל, כדי ללמדנו שבניית המשכן אינה עבודה ל"בעלי תשובה" בלבד²

לא להחמיץ אף מצווה

המשכן מסמל את כל הרעיון של עבודת ה'; לקחת את כל החומרים הגשמיים בעולם ולהשתמש בהם לכבוד הקב"ה ולבנות עמם בית לה' ובתוכו להקריב קרבנות. בכל דבר בעולם יש להשתמש לעבודת ה', בכל מקום שיהודי הולך עליו לעשות ממקומו מקום לה' כמו המשכן.

זהו למעשה תפקידו של כל יהודי. כל אחד צריך לקיים מצוות, וזה לא כפרה רק לחוטאים, אלא גם צדיק גמור שמעולם לא חטא² גם הוא צריך לעבוד את ה' וגם הוא צריך לבנות משכן (מיוסד קצת על לקו"ש ח"ו שיחה א' לפ' תרומה).

כאן גם מצויה התשובה לשאלה מדוע מניחים תפילין לאנשים ללא כל הכנה מוקדמת, שכן 'אין מוקדם ומאוחר בתורה'. כדי לקרב יהודי לא הולכים דווקא לפי הסדר, אלא כל מצווה שבאה לידך² אל תחמיצנה, ולא משנה אם זה לפי הסדר או לא, כי בקשר לקיום מצוות אין זמן ל'סדר', אלא 'חטוף ואכול חטוף ושתה'.